

ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΖΗΤΗΜΑ

Όταν καλούμαστε να μιλήσουμε για το φεμινισμό και το γυναικείο ζήτημα πάντα ξεκινάμε από την εξής ερώτηση. Ποιά είναι η σχέση του φεμινισμού με τον μαρξισμό; Μπορούν δύο θεωρίες, που κάθε μία εξετάζει το ίδιο πράγμα – την εξουσία μιας τάξης πάνω στις άλλες και του ενός φύλου πάνω στο άλλο- να “συμφιλιωθούν”; Το παρόν κείμενο είναι μια προσπάθεια να εξετάσει τη θέση της γυναίκας μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα παραγωγής, τη σχέση καπιταλισμού και πατριαρχίας, και τη στάση που θα πρέπει να έχει η επαναστατική αριστερά απέναντι στο γυναικείο ζήτημα.

Μια ιστορική αναδρομή

Η επικράτηση του καπιταλιστικού συστήματος έναντι της φεουδαρχίας σηματοδότησε μεγάλες αλλαγές όσον αφορά τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία. Και αυτό γιατί ο καπιταλισμός, βάζοντας μαζικά τις γυναίκες στην παραγωγή, δημιούργησε τις προϋποθέσεις για να αναπτυχθούν και η πάλη και οι αγώνες τους. Οστόσο, οι συνθήκες ζωής και δουλειάς που επιφύλαξε για τις εργάτριες ο καπιταλισμός ήταν άθλιες. Ο 19ος αιώνας, που συνδέεται με την ανάπτυξη της βιομηχανίας στις ανεπτυγμένες τότε καπιταλιστικές χώρες, σχετίζεται άμεσα και στενά με τις απάνθρωπες συνθήκες εργασίας των γυναικών. Στην Ευρώπη και την Αμερική, γυναίκες της εργατικής τάξης δούλευαν μαζί με ανήλικα παιδιά σε εργοστάσια και ορυχεία. Από τα χαράματα μέχρι το βράδυ, χωρίς καμία ώρα ξεκούρασης. Οποια τολμούσε να καθίσει το πλήρως κυριολεκτικά με αίμα. Δε διαχωρίζονταν από τους άντρες συναδέλφους τους, παρά μόνο στο μεροκάματο.

Η πρώτη γυναικεία απεργία έγινε στην αγγλική πόλη Ουόρτσσεστερ το 1804 από τις εργάτριες που

κατασκεύαζαν γάντια. Στις ΗΠΑ, η πρώτη αποκλειστικά γυναικεία απεργία έγινε το 1820 στις βιοτεχνίες ενδυμάτων του Νιού Ινγκλαντ, με αιτήματα για καλύτερες συνθήκες δουλειάς, αξιοπρεπείς μισθούς και μικρότερα ωράρια εργασίας. Το 1828 απήργησαν οι υφάντριες στο Ντόβερ, με επιτυχία 100%. Το 1831 τις ακολούθησαν οι Γαλλίδες καπελούδες. Το 1834 και το 1836 έγιναν δύο ακόμη μεγάλες απεργίες από τις βαμβακεργάτριες της βιομηχανίας Λόουελ στη Μασαχουσέτη, επίσης πετυχημένες. Το 1844, οι εργάτριες της συγκεκριμένης βαμβακοβιομηχανίας ίδρυσαν το πρώτο γυναικείο εργατικό σωματείο. Η έντονη δραστηριότητά του είχε ως αποτέλεσμα τις πρώτες μεταρρυθμίσεις στις συνθήκες εργασίας στην κλωστούφαντουργία. Το 1900 οι εργαζόμενες στις βιομηχανίες ενδυμάτων συγκρότησαν μερικά από τα πιο σημαντικά σωματεία στην ιστορία των ΗΠΑ. Οι συνθήκες εργασίας στα κέντρα του εμπορίου ενδυμάτων στις μεγάλες πόλεις, όπως η Νέα Υόρκη, ήταν εκείνη την εποχή μεσαιωνικές. Συχνά εκδηλώνονταν πυρκαγιές που έθεταν σε κίνδυνο τη ζωή των εργατριών και των εργατών, ο φωτισμός κάτω από το οποίο έπρεπε να δουλεύουν ήταν ανεπαρκής, ο ήχος των μηχανημάτων εκκωφαντικός και το περιβάλλον ανθυγιεινό. Στις εργάτριες επιβάλλονταν πρόστιμα για οτιδήποτε βάζει ο νους. Επειδή μιλούσαν, επειδή γελούσαν ή τραγουδούσαν, για τους λεκέδες από τα λάδια των μηχανών πάνω στα υφάσματα, για τα γαζιά που ήταν πολύ σφιχτά ή πολύ χαλαρά. Το Φλεβάρη του 1910 έγινε στη Νέα Υόρκη μια μεγάλη απεργιακή κινητοποίηση, στην οποία πήραν μέρος πάνω από 20.000 εργάτριες. Για 13 βδομάδες, μέσα στο καταχείμωνο, γυναίκες μεταξύ 16 και 25 ετών διοργάνωσαν και συμμετείχαν σε πικετοφορίες σε καθημερινή βάση. Σε αυτές δέχονταν συχνά την επίθεση των αστυνομικών. Τα δικαστήρια ήταν, φυσικά, προκατειλημμένα υπέρ των

εργοδοτών. Ωστόσο, η απεργία δε διαλύθηκε, παρά μόνο όταν έγιναν συμβιβασμοί στις περισσότερες επιχειρήσεις. Ο ενθουσιασμός και το πείσμα των γυναικών υπήρξαν πρωτοφανείς. Ένα χρόνο αργότερα, στις 25 Μαρτίου του 1911, σε πυρκαγιά που ξέσπασε σε βιομηχανία έχασαν τη ζωή τους 146 εργάτες, ανάμεσά τους και πολλές γυναίκες, ηλικίας μεταξύ 13 και 25 ετών, που είχαν πρόσφατα μεταναστεύσει στις ΗΠΑ. Στην Ελλάδα, η πρώτη απεργία εργατριών έγινε στις 13 Απρίλη 1892, από τις υφάντριες του εργοστασίου των Αδελφών Ρεσίνα, στον Πειραιά. Εκείνη τη χρονιά, οι εργοδότες αποφάσισαν να μειώσουν την αμοιβή των εργατριών, από 80 σε 65 λεπτά το τόπι υφάσματος.

Η θέση της γυναίκας στον καπιταλισμό

Ποια είναι όμως η σχέση του καπιταλισμού με το γυναικείο ζήτημα; **Το καπιταλιστικό σύστημα θεωρεί απλά τις γυναίκες σαν μια εύκολη πηγή φθηνής εργασίας και τμήμα του «εφεδρικού στρατού εργατών», που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, όταν υπάρχει έλλειψη εργατικής δύναμης σε συγκεκριμένους τομείς της παραγωγής και να εγκαταλειφθεί ξανά όταν η ανάγκη αυτή εκλείψει.** Αυτό το είδαμε να συμβαίνει και στους δύο παγκόσμιους πολέμους, όταν οι γυναίκες σύρθηκαν στα εργοστάσια για να αντικαταστήσουν τους άντρες που είχαν κληθεί στον στρατό και στάλθηκαν πίσω στα σπίτια τους όταν ο πόλεμος τελείωσε. Οι γυναίκες ενθαρρύνθηκαν να μπουν στους χώρους εργασίας ξανά την περίοδο καπιταλιστικής ανάπτυξης τις δεκαετίες του '50 και του '60, όπου ο ρόλος τους ήταν ανάλογος εκείνου των μεταναστριών γυναικών σαν εφεδρικός στρατός φτηνών χεριών.

Την τελευταία περίοδο, ο αριθμός των εργαζόμενων γυναικών έχει αυξηθεί για να γεμίσει τα κενά της παραγωγικής διαδικασίας. Από μόνο του κάτι τέτοιο αποτελεί μια προοδευτική εξέλιξη. Αλλά, παρά τα μεγάλα λόγια για «τον κόσμο των ανερχόμενων γυναικών» και τη «γυναικεία εξουσία», και παρά τους νόμους που υποτίθεται πως εγγυώνται την «ισότητα», οι γυναίκες εργαζόμενες παραμένουν το περισσότερο εκμεταλλεμένο και καταπιεσμένο κομμάτι του προλεταριάτου. Γιατί όμως το γυναικείο ζήτημα να μας απασχολήσει σήμερα; Και από τις πιο σύγχρονες αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες μέχρι αυτές του τρίτου κόσμου, οι γυναίκες παραμένουν το περισσότερο εκμεταλλεμένο και καταπιεσμένο κομμάτι του προλεταριάτου. **Σήμερα στην Ελλάδα της φυλακής του κεφαλαίου, της Ε.Ε., του ευρώ και του Δ.Ν.Τ., η θέση της γυναίκας της εργατικής**

τάξης και των λαϊκών στρωμάτων παραμένει στη σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού. Η κρίση του καπιταλισμού σε παγκόσμιο επίπεδο πέφτει με μεγαλύτερη ένταση στους ώμους των γυναικών και της νεολαίας. Η ανεργία στις γυναίκες φτάνει σε πολύ πιο υψηλά ποσοστά από ό,τι στους άνδρες, όπως και τα ποσοστά της μερικής απασχόλησης. Στους μισθούς και στις συντάξεις οι γυναίκες υπέστησαν βαρύτερες συνέπειες σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Τα τρία τελευταία χρόνια χιλιάδες εργαζόμενες γυναίκες που έχουν εξασφαλίσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ακολουθούν το δρόμο της σύνταξης, κάτω από την πίεση των νέων συνθηκών, προκειμένου να προστατέψουν τον εαυτό τους από την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης και την εργασιακή εφεδρεία. Ο άνισος καταμερισμός της εργασίας εντός του σπιτιού, η φροντίδα των νεαρότερων και των γηραιότερων μελών σε συνθήκες κατεδάφισης της δημόσιας κοινωνικής πρόνοιας, αναμφισβήτητα βαραίνουν τις πλάτες των γυναικών, με συνέπειες τόσο στην προσωπική όσο και στην κοινωνική ζωή τους. Οι γυναίκες-εργάτριες είναι οι πρώτες που απολύονται, για να μη χρειαστεί να πληρωθούν τα κοινωνικά επιδόματα (π.χ. επίδομα εγκυμοσύνης: βλ. περιστατικό στη MIGATO). Το 40% με 50% των γυναικών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης βιώνουν ανεπιθύμητες σεξουαλικές επαφές ή άλλες μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία.

Η κρίση του σύγχρονου καπιταλισμού λοιπόν, η μεταβαλλόμενη μορφή παραγωγής και η συνεχής προσπάθεια των καπιταλιστών να αυξήσουν τα ποσοστά κέρδους, οδήγησαν στη μέγιστη απασχόληση των γυναικών και των νέων, οι οποίοι υποβάλλονταν στη χειρότερη μορφή εκμετάλλευσης, δουλεύοντας για χαμηλούς μισθούς κάτω από άθλιες συνθήκες με ελάχιστα ή καθόλου δικαιώματα. **Αυτό, είναι πιθανό να αυξήσει την ριζοσπαστικοποίηση ακόμα μεγαλύτερων στρωμάτων της εργατικής τάξης και ειδικά των πιο βαθιά εκμεταλλεμένων και καταπιεζόμενων κομματιών του 'όπως είναι οι γυναίκες, γεγονός που μπορεί να τις ωθήσει ακόμα και σε επαναστατική κατεύθυνση...**

Για την πατριαρχία

Προκειμένου να μιλήσουμε για το γυναικείο ζήτημα πρέπει να αναλύσουμε και τον όρο "πατριαρχία". Ο όρος αυτός υιοθετήθηκε στην αναζήτηση μιας εξήγησης για τα συναισθήματα καταπίεσης και υποταγής που ένιωθαν οι γυναίκες απέναντι στους άνδρες και στην επιδίωξη τους να μετατρέψουν τα συναισθήματα αυτά σε

πολιτική πρακτική εξέγερσης και θεωρίας.

Ο όρος πατριαρχία παρουσιάζει πολλά νοήματα, ανάλογο με το κίνημα στο οποίο αναφερόμαστε. Σε γενικό επίπεδο αναφέρεται στην ανδρική κυριαρχία και στις σχέσεις εξουσίας μέσα από τις οποίες οι άνδρες κυριαρχούν πάνω στις γυναίκες. Η έννοια της πατριαρχίας υιοθετήθηκε από τις μαρξίστριες φεμινίστριες σε μια προσπάθεια να μεταβάλλουν τη μαρξιστική θεωρία έτσι ώστε να εξηγή καλύτερα τόσο τη γυναικεία υποτέλεια όσο και τις μορφές της ταξικής εκμετάλλευσής της. Προσπαθούν, με τον τρόπο αυτό, να αναλύσουν όχι απλώς την πατριαρχία αλλά και τη σχέση της πατριαρχίας με τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Η καταπίεση των γυναικών είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καπιταλιστική τάξη πραγμάτων και επομένως για να κατανοήσουμε την καταπίεση των γυναικών πρέπει να κατανοήσουμε τον καπιταλισμό. Μια ανάλυση του σεξισμού και της πατριαρχίας, δεν πρέπει να μένει μόνο σε μια κοινωνική ανάλυση, όπως συχνά γίνεται από τα σύγχρονα φεμινιστικά κινήματα, αλλά και να εξετάζει τη σχέση του σεξισμού με τον καπιταλισμό και τις μορφές της ταξικής εκμετάλλευσης της γυναικείας υποτέλειας.

Η Σίλα Τζέφρις στο άρθρο της “Η ανάγκη για επαναστατικό φεμινισμό” υποστηρίζει ότι υπάρχουν δύο συστήματα κοινωνικών τάξεων: (i) το σύστημα των οικονομικών τάξεων, που περιλαμβάνει τις σχέσεις παραγωγής και στο οποίο δρα ο καπιταλισμός και (ii) το σύστημα τάξεων φύλου που βασίζεται στις σχέσεις αναπαραγωγής. Η έννοια της πατριαρχίας αναφέρεται σε αυτό το δεύτερο σύστημα τάξεων, που βασίζεται στο ότι οι άνδρες κατέχουν και ελέγχουν τις αναπαραγωγικές δυνατότητες των γυναικών. Αυτό περνάει μέσα από τον έλεγχο της γυναικείας σεξουαλικότητας, ο οποίος αλλάζει ανάλογα με την πολιτιστική και ιστορική περίοδο. Ωστόσο η μονιμότητα της ανδρικής εξουσίας και του ελέγχου πάνω στις γυναικείες αναπαραγωγικές ικανότητες αποτελεί την αμετάβλητη βάση της πατριαρχίας. Δεν είναι, δηλαδή, η γυναικεία βιολογία που είναι από μόνη της καταπιεστική και θέτει την γυναίκα σε κατώτερη θέση, αλλά η αξία που οι άνδρες της δίνουν και η εξουσία που αντλούν από τον έλεγχο της. Αντίστοιχα, η υλική βάση της πατριαρχίας βρίσκεται στον έλεγχο της γυναικείας εργατικής δύναμης από τους άνδρες. Η γυναικεία εργατική δύναμη είναι πεδίο εκμετάλλευσης του καπιταλισμού. Υπάρχει όμως και ο έλεγχος της γυναικείας εργατικής δύναμης από τους άνδρες (συζύγους, πατέρες, κτλ), που αναπαράγεται μέσω της πατριαρχίας, ενισχύοντας την εκμετάλλευση αυτή. Δεν είναι σπάνιο φαινόμενο ούτως ή άλλως, η γυναίκα να εργάζεται και το μισθό της να διαχειρίζεται ο άνδρας της.

Αντιλαμβανόμαστε ότι η πατριαρχία και ο

καπιταλισμός δεν αποτελούν δύο αυτόνομες σφαίρες, που η κάθε μία έχει το δικό της σύστημα εκμετάλλευσης και κοινωνικών τάξεων αλλά ως δύο πράγματα που επικαλύπτονται.

Το γυναικείο ζήτημα σήμερα

Έχοντας από τη μία την εμπειρία των σοσιαλιστικών καθεστώτων, στα οποία δεν επιτευχθεί ποτέ ουσιαστική ισότητα, και από την άλλη το φεμινιστικό κίνημα, που αν και ξεκίνησε ριζοσπαστικά κατέληξε να αγκαλιαστεί από το σύστημα και να αποσιωπηθεί, μπαίνει το ερώτημα του πως δρούμε σήμερα.

Πολλοί μαρξιστές υποστηρίζουν ότι ο φεμινισμός είναι λιγότερο σημαντικός από τις ταξικές συγκρούσεις ή και ακόμα πως δρα διχαστικά για την εργατική τάξη. Οι μαρξιστές κατηγορούν τον φεμινισμό ως αστικό, και άρα πως δουλεύει προς το συμφέρον της κυρίαρχης τάξης. Η διεκδίκηση των φεμινιστικών αιτημάτων ανακόπτει και ξεστρατίζει από την προσπάθεια για ανατροπή του καπιταλισμού. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι ο Ένγκελς θεωρούσε πως με η “ωρίμανση” του καπιταλισμού θα εξαφάνιζε τις διαφορές ανάμεσα στα φύλα και θα αντιμετώπιζε ολόκληρη την αστική τάξη με τους ίδιους όρους. Η αναλυτική δύναμη του μαρξισμού σε ότι αφορά το κεφάλαιο αδυνατεί να αναλύσει τελικά τη φύση του σεξισμού. Από την άλλη, έχουμε μια φεμινιστική ανάλυση που από μόνη της είναι ανεπαρκής, πρώτον γιατί δεν παίρνει υπόψη της την ιστορική συνέχεια και δεύτερον γιατί δεν είναι υλιστική. Έτσι, καταλήγει να είναι ενσωματώσιμη και ακίνδυνη για το σύστημα. Ταυτόχρονα όμως, έχουμε παραδείγματα όπως αυτό της ΕΣΣΔ (βλ. δημόσια πλυντήρια, εστιατόρια, χώροι φύλαξης των παιδιών κλπ), που αν και οι γυναίκες ήταν σε καλύτερη θέση, λόγω του ότι δεν υπήρξε ικανοποίηση όλων των μαρξιστικών αιτημάτων δεν υπήρξε και πραγματική ισότητα και κατάλυση της πατριαρχίας.

Ιστορικά αλλά και σήμερα, η σχέση φεμινισμού και ταξικής πάλης είτε ακολούθησε ξεχωριστούς δρόμους (ο «αστικός» φεμινισμός από τη μια και η ταξική πάλη από την άλλη), είτε μέσα στην αριστερά κυριάρχησε ο μαρξισμός πάνω στο φεμινισμό. Αυτή η κατάσταση ήταν αποτέλεσμα τόσο της αναλυτικής δύναμης του μαρξισμού όσο και της ανδρικής εξουσίας μέσα στην αριστερά. Προκλήθηκαν έτσι ανοιχτές διαμάχες και μια αντιφατική θέση για τις μαρξίστριες φεμινίστριες.

Εάν θέλουμε να μελετήσουμε την ανάπτυξη των δυτικών και καπιταλιστικών κοινωνιών και τον προορισμό των γυναικών σε αυτές, θα πρέπει να στηριχθούμε σε

μια μαρξιστική ανάλυση, όσον αφορά την ιστορική και υλιστική μέθοδο, αλλά και με μια φεμινιστική, ιδιαίτερα στην θεώρηση της πατριαρχίας ως κοινωνικής δομής. Η υλιστική ανάλυση αποδεικνύει πως η πατριαρχία αποτελεί κοινωνική και οικονομική δομή. Η κοινωνία μπορεί να μελετηθεί καλύτερα αν αναγνωρισθεί ότι είναι δομημένη τόσο με καπιταλιστικό όσο και με πατριαρχικό τρόπο. Παρόλου που ο καπιταλισμός με την πατριαρχία μπορεί κάποιες φορές να έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα, η συσσώρευση του κεφαλαίου που προκαλεί ο καπιταλισμός όχι μόνο προσαρμόζει αλλά και βοηθά στην διαιώνιση της πατριαρχικής κοινωνικής δομής.

Καθώς ο ριζοσπαστικός φεμινισμός δεν είναι από μόνος του ικανοποιητικός και η ανάλυση του μαρξισμού πάνω στο ζήτημα κρίνεται σε πολλά σημεία ανεπαρκής, αυτό που σήμερα πρέπει να ζητάμε είναι μια προοδευτική ένωση μαρξισμού και φεμινισμού. Δεν πρέπει να μπαίνει το δίπολο που από τη μία λέει για τον αστικό φεμινισμό και από την άλλη για την ταξική πάλη. Η ανάλυση της πατριαρχίας είναι σημαντική για να ορίσει την κοινωνία που θα μπορέσει να ανατρέψει την πατριαρχία.

Ο αγώνας μας για τον κομμουνισμό πρέπει να περιλαμβάνει και την παραπάνω ανάλυση. Δεν πρέπει να πιστεύουμε πως η απελευθέρωση των γυναικών θα γίνει μετά την επανάσταση, σαν μια αυτοματοποιημένη διαδικασία. Είναι κάτι που πρέπει να διαπαιδαγωγηθεί, τόσο στις συνειδήσεις των γυναικών όσο και των ανδρών, αλλά και να αποτελέσει αίτημα του αγώνα μας ενάντια στον καπιταλισμό. Ο αγώνας κατά του κεφαλαίου και της πατριαρχίας δεν μπορεί να πετύχει αν σταματήσει η μελέτη και η πρακτική γύρω από το γυναικείο ζήτημα. Ο αγώνας που θα έχει στόχο μόνο τις καπιταλιστικές σχέσεις καταπίεσης θα αποτύχει γιατί θα έχει αγνοήσει τους μηχανισμούς που χρησιμοποιεί για να τις επιβάλλει και να τις διαιωνίσει. Ας μην ξεχνάμε ότι στην πατριαρχία οι γυναίκες κυριαρχούνται συστηματικά, υφίστανται εκμετάλλευση και καταπιέζονται. Για αυτό ακριβώς το λόγο λοιπόν, οι μαρξιστές-λενινιστές, κομμουνιστές, και η επαναστατική-αντικαπιταλιστική αριστερά γενικότερα χρειάζεται να σκύψουν και πάνω από το γυναικείο ζήτημα, να δουν την φύση της εκμετάλλευσης που βιώνουν οι γυναίκες τόσο εγχώρια όσο και διεθνώς στο σύγχρονο καπιταλισμό και να τη συνδέσουν με το ευρύτερο, λαϊκό-εργατικό κίνημα για την κομμουνιστική απελευθέρωση. **Μόνο ένα τέτοιο, σύγχρονο κομμουνιστικό κίνημα, που θα βάζει μπροστά και τα αιτήματα για την κατάλυση της πατριαρχίας και κάθε μορφή εκμετάλλευσης, θα καταφέρει να είναι απελευθερωτικό εν τέλει και για τις γυναίκες.** Πρέπει να οργανώσουμε την

πρακτική μας στην κατεύθυνση τόσο του αγώνα κατά της πατριαρχίας όσο και του αγώνα μας κατά του καπιταλισμού, για μια κοινωνία όπου η αναγνώριση της αλληλεξάρτησης είναι απελευθέρωση, η φροντίδα είναι καθολική αξία και όχι καταπιεστική πρακτική.

Η ελευθερία της γυναίκας, λοιπόν, όπως έχει πει και η Emma Goldman, θα φτάσει ως εκεί που θα φτάσει η δύναμή της για να πετύχει την ελευθερία αυτή. Ο αγώνας για τα συμφέροντα των γυναικών πρέπει να αρχίσει στους χώρους εργασίας. **Να σταθούν μαζί στον αγώνα γυναίκες και άντρες για το δικαίωμα στη δουλειά, στη μόρφωση, στη ζωή, για μια κοινωνία της εργατικής χειραφέτησης και της κοινωνικής απελευθέρωσης, των ίσων δικαιωμάτων αντρών και γυναικών. Για την ανατροπή της επίθεσης των κυβερνήσεων και του κεφαλαίου. Η φωτιά εκείνη που έκαψε τις γυναίκες εργαζόμενες στο Triangle Waist Company, ας γίνει η φωτιά της ταξικής πάλης των γυναικών και των ανδρών ενάντια σε κάθε μορφή καταπίεσης!**